

tyyn ja naiset tarttuivat tohtorinaan, ikäänkuin häntä tukeakseen. Viipymättä he poistuivat huoneesta ja sen jälkeen sain jällelle jääneiltä kuulla, minkä tyhmyyden olin tehnyt. Koetin minäkin sen nyt ymmärtää ja katua, vaan asiata ei voinut enää auttaa. Sanomattakin on selvää, että kokous loppui täydelliseen epäjärjestykseen.

Jonkunlaiseksi hyvitykseksi ja antaakseni huomata kuinka oikeaan käsitykseen he olivat viime kerralla minusta jääneet,

ilmoitin seuraavassa kokouksessa — johon tohtorinna ei ollut saapunut — että olen rikkonut pyhän raittiyslupaukseni ja tunteen itseni auttamattomasti langetenneeksi, jonka tähden eroan ja jätän raittiustyön sivistyneempiin käsiin. Pääsikö nikkarin kisällä sitte herrasseuraan, sitä en tiedä, vaan hyvin suuresti sitä epäilen. Ja onnittelenkin, sillä aivan varmaan hän olisi tohtorinnan nenään haissut värnissältä.

Vänkämutka.

Katsaus kirjallisuuteen

Työmiehen kustannusyhtiö (Hancock, Mich.) on aivan äskettäin laskenut kirjallisille joulumarkkinoille viisikin teosta, joista yksistään

LYHYT TALOUSTIETEEN OPIIKIRJA

on 640 sivua laaja. Hinta \$1.50.

Tämän teoksen on alkuperäisesti kirjoittanut venäläinen taloustieteilijä A. Bogdanoff. Sitä ovat sittemmin täydentäneet S. Dorovatovski ja A. Tsarschnikov, joiden uudesti korjaamasta 9:nestä painoksesta sen on suomentanut Leo Laukka. Tähän marxilaisessa taloustieteessä ja yhteiskuntaelämän ymmärryksessä kirjoitettuun ansiokkaaseen teokseen on vielä suomentaja liittänyt joukon selventäviä muistutuksia ja viimeisimpiin tietoihin perustuvia huomautuksia, joten teos on täydelleen ajan tasalla ja voi sitä niin ollen kaikin puolin suosittaa jokaisen luettavaksi, joka tahtoo selvyyttä taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämänlaeista.

Kirjan esitystapa on erinomaisen sujuvaa ja helppotajuista, joka on tietysti suuressa määrin luettava suomentajan ansioksi.

KOSTAJA,

Aku Päiviön kirjoittama 128 sivuinen eepillinen runoelma. Hinta 50c.

on sitä laatua kirjallisuutta, että jos sen olisi kirjoittanut joku porvarillisessa kirjallisuusmaailmassa mainetta niittänyt runoilija, niin kutsuttaisiin "Kostaja" suomalaisen kirjallisuuden merkkitheokseksi, jossa tekijänsä ennestään tunnettu runotaide on yhä "syventynyt, hienostunut, hijoutunut."

Mutta Aku Päiviö ei ole porvarillinen runoilija, hän ei kirjoita niin aiheettomia, niin sisällöttömiä, niin porvarillisia kirjallisuusarvostelijoita tyydyttäviä runoteoksia, kuin esim. L. Onervan tänä vuotena

Suomessa ilmestynyt runokokoelma "Särjetyt Jumalat", joka sisällötömän liruttelunsa vuoksi näkyy saaneen ensimmäisen valtion kirjallisuuspalkinnon — 2,000 markkaa.

Aku Päiviön "Kostaja" on uusi todistus tekijänsä tietoisuudesta siitä, mitä hän kirjoittaa. Hänellä on aatteita ja aiheita lähtemättä niitä etsimään jostain Savo-Karjalan asumattomilta vaaroilta — joista kerran tapasin Kauppiis Heikin "aiheita etsimässä". Ja Päiviö osaa käsitellä aiheitansa todellisen runoilijan etevyydellä ja lennokkuudella. Hänen ei — kuten Onervan — tarvitse valittaa: "raskahasti, tuskan takaa laulut pusertavat". Päiviön runoratsu ei ole sellainen ylellisyyshevonen, joka ainoastaan kerran vuodessa yrittäisi onneansa valtion kilparadalla, ei liioin sellainen vanhan yläluokan vanha huviratsu, joka vierastaisi työn raskasta raadantaa, joka ei osaisi pysyä vaoliansa auran edessä. Tästä kaikesta on "Kostaja" kauniina, miellyttävänä, taiteellisena ja luokkatunnetta elvyttävänä todistuksena.

"Kostaja" on muinais-suomalaisella — Kalevan — runomitalla esitöty tarina Jouko-nimisestä joka tilaisuudessa, kovissakin elämän kohdaloissa päänsä pystystä pitävästä työläisestä Jok' ei "orjaksi ojennu, taivu toisten mieltä myöten". Jouko on Jynnään pojan raiskaaman ja talostansa ulos potkiman mieron tytön poika, joka kuultuaan äitinsä tumman tarinan syntyperästään sekä itsekin "raa'an mieron murjomana, viluvuotten vieressä" saa kokea elämän kovia kärsimyksiä. Tuo hänen synkkä entisyytensä, tuo "musta muisto menneisyyden" on Joukolla "kuuma koston kuiskuttaja".

Tämä mieron poika jouduttuaan Louhivaaraan rengiksi, saa päähänsä, mielistyttävänsä talon "Virna-tyttöön vienosilmään", että hän, "jos kerran kukaan — kelpaisi Louhivaaralle vävyksi".

Mutta ilmaistuaan mahtavalle Louhivaaran isännälle, moisen luokan varallisuussuhteita loukkaavan aikomuksensa, saa hän röhkyksen vastauksen:

Huuti poika, tuo jo riittää!
Palkkas tässä ja pakene!

Ja kun Jouko vieläkin rohkenee puolinstautua sillä, etteivät nuoret miehisi talon kultaa, karjaa, kartanoita, kunhan vain sais kultasensa, kaksi ihmisrintaa kun näin erille revitään, voisi tyttö ehkä surren surmaan syöksyä, saa Jouko vastauksen:

Siitä sulla oi surua,
Louhivaara vaarat kestää.
Heitä turhat hourehesi,
astu ulos ja hyvästi.

Tämän perästä Jouko ensin asteltuaan hetkisen "askelin alakulosin" oikashi itsensä, astui laivarantaan ja pian

"Jouko, karski pohjan poika
Kynti merta meuruavaa,
lauloi, koska meri lauloi,
nauroi, koska nauroi meri,
ärjähteli, kun se ärjyi,
kuohahteli, se kun kuohui,
mutta kun se tyyynnä värjyi
hiipi haavojen bivujat
kaihottaret kuiskeinensa
mustan muiston vainioilta;
silloin vanhat piikit pisti,
häväistyksen haavat aukos.

- Silloin kolhut aikaisemmat mieron pitkältä polulta loihe eloon elävinä.”

Ja Joukon mielehen välähti taas ajatus:

“Poistu huoli, heikko, halpa, kuuhu kosto sen tilalle.”

Kostaakseni ma kohoan,
nostan pääni päitten yli.”

Joutuu sitten Jouko suuren maailman meteliin, myllertävään ihmis- mereen, missä kaikki sokin sokin tulee, menee, hyörii, pyörii kulta- molokin kidassa. Tuo meno hurmaa, kiehtoo, hurjistaa ja vetää himo- jen utarille vankkamielisen Joukonkin. Hänetkin saa kiimainen meno matkaansa ja mieron avara syli avautuu uudelleen eteen.

“Väikkyilee jo vanha tuttu
nälänhaamu, näivesilmä
haudastansa heränneenä.”

Jo oli epätoivo valtaamaisillaan Joukon etsiessään työtä, kaupa- tessaan itseään työmarkkinoilla — “moni kysyy, moni pyytää, moni hakee, harva löytää, miestä on ylen mitaten.” Jo kiros kivikohtalonsa

“päätteli jo joskus näinkin:
Orja on ken orjaks’ syntyi,
kurja on, ken kurjaks’ luotu.”

Mutta muistaen entiset valansa, virittivät koston kielet uhmansa nudelleen eloon ja karskina kättä kohtalolle iskien, työntää hän työtä kapitalistisen orjavoudin komennon alla, jonka tuttu virsi soi aamusta iltaan samassa tahdissa:

“Iske, väännä irvihampain,
pistä, viskaa, viskaa, pistä!
Kiiirehtikää! kiiirehtikää!
— Saatanoita! Seisomaanko
teidät tänne on otettu?
ärjyv vouti, kiroo, kiljuu.”

Silloin Jouko, joka synkin silmin on seurannut voudin mellastusta, raksahuttaa hampaansa hakaan, astuu voudin eteen ja käskää supista- maan suunsa tai muuten paha perii.

“Saatana!” ärjäsee vielä vouti, kun jo lentää Joukon luinen nyrkki naamaa vasten, jotta “veri turskii turvastansa”. Isku toinen kun seuraa silmähänsä, niin siihen jää mies kuin kuollut.

Toverit hätäntyneenä kehottavat Joukoa pakenemaan, mutta hän ei ole niitä miehiä. “Enkä astu askeltaksan, sen min’ tein, tein tieten.” Ja tyynenä ojentaa hän Osmon kouransa raudoitettavaksi, eikä murre miehen mieli vankilassakaan:

“Viel’ en orjaksi alennu,
viel en maadu matalaksi!
Armonöyryyteen en vaihda
veren, vapauteni hintaa!”

laulelee hän vielä tyrmässäkin. Ja kosto kiehuu vielä kirpeämmin hänen rinnastaan.

Vankilasta päästyään kohottaa Jouko

“nyrkkiin käynehet kätensä
kääntää kohti kaupunkia”,

jonka tuskat, riemut, himot ja helmasynnit hän jo ennestänsä tunsi. Hän manaa sydämensä pohjasta tuota pöyhkää pirun pesää, joka kultien päällä imee ihmiselämätä ja uhkaa sitä verisellä kostolla, kun vain

“Sata kättä samallaista
jos ma löydän, niin kavahdai!”

Kaupungin “kurjimmissa kapakoissa” nähdään tämän jälestä mustasilmä mies rentona remuamassa

“Rento ryhti, ivasilmä,
lasin kaataa kukkuralle,
juo ja särkee juotuaansa
kourahansa kopristaen.”

Tapaa sittemmin eräässä tyttötalossa tervehtiessään syvän sorron siskoja, orjia, “orjia alempia”, entisen rakastettunsa Louhivaaran Virnan. Silloin aikoo Jouko menettää malttinsa, miehuutensa, jopa kostonhimonsakin. Tempaa puukon, aikoo sillä iskeä Virnaa, mutta maltaa mielensä, kiroo kohtalonsa

“Elämä ei enää maksa
mulle toivomisen vertaa —
nyt sen tunnen, tuli sammuu,
hiilos hiiltyy, yö on yllä! — —”

Aivot sekasameina astuskelee nyt Jouko sinne, tänne.

“Miettii, mieli ei koho,
ajattelee, aivot evää
ristitunne rintoansa
repii rikki, kahtahalle.”

Ihmisvirran mukana kuljettuaan joutuu hän suureen kansankokoukseen, missä juuri odotetaan “meikäläistä” puhujaa. Siinä Joukon kuunnellussa “kummaa, outoa, tuttua puhetta”, joka tuntuu siltä “kuin ois sen joskus ennen kuullut, milloin, missä”, sit ei muista, huomaa-kin hän, että

“se on häntä oman poven
oman vaiston vetosista.”

Puheen pohjasäveleenä soi “vapaus, veljeys, tasa-arvo, sorretuille oikeutta!”

“Yhteen orjat! Yhteisvoima
se vaan voipi kaikki voittaa!”

Jouko ahmii puhetta kuin nälkäinen jyviä. Elämä mennyt ja tuleva aukenee hänelle nyt yht’äkkiä eteen kuin tuttu kirja. Hänen steensä aukeaa myös uusi taiston ura

“Kilpenänsä uudet sanat:
astu tietäs tietoisena
älä houruna hubua!”

Puheen päätyttyä ryntää Jouko ulos etsimään äsken kiroomaansa Virnaa, mutta ei tapaakaan häntä enään ilotalosta, vaan meuruavan meren rannalta kallion kielekkeeltä, jonne tyttö oli paennut sysimustaa kohtaloaan. Sieltä tempasi Jouko häuet syliinsä.

Sen jälkeen he toisilleen elämänsä tarinan kertoivat. Virna: kuinka hän vanhempiensa pakkoa peläten pakeni maailmalle ja joutui lopuksi kurjuushimojen pesään. Jouko: kuinka hänen silmänsä vasta nyt avautuivat näkemään orjajoukkojen aseman ja niiden yhteenkuuluvaisuuden.

“Sepä kuni taika-avain
avas hälle uudet alat,
selvät vedet se selitti.”

Ja he päättivät yhdessä alkaa “onnen polun”, ei yksin itsellensä, vaan myös “osaveljien” ja “surusiskojen” hyväksi.

“Aamu tervehti idästä
Kaksi ihmistä nukahti
uuden keväänsä unehen.”

Siinä ydinajatus “Kostajasta”. Mutta älköön luultako, että sen voimakas, eheä ja runollinen vaikutus on tällä tullut riittävästi tulkituksi. “Kostaja” ansaitsee jokaisen itsensä lukea. Se on parhainta joululukemista sorretuille. Se on kirjoitettu verellä, sentähden sen tunnelmakuvat ovat niin kauniita ja ehyitä. Se on samalla kirjoitettu tottuneella kynän ja runollisen kielenkäyttäjän kädellä. Sellaisia kirjoja syntyy vain joskus ja vain joiltakin, jotka ovat kirjailijoita “Jumalan armosta”.

VILLIT VUORET,

nelinäytöksinen näytelmä, kirjoittanut Eemeli Parras, sivuja 166, hinta 75c., on kirjallinen uutuuksia, jota tällä mantereella olevat suomalaiset näyttämöt ja lukijat kaipaavat. Sen sisältö on voimakas ja järkyttävä, saaden voimansa käsiteltävästä aiheesta. Se on kuvaus amerikalaisen kaivoskapitalismin murtavasta kulusta. Kapitalismi muuttaa työläiskoteja “kuoleman erämaiksi”, se surmaa rauhallisen erakon ja vaikuttaa lukemattomilla eri tavoilla tuhoja niittenkin työläisten elämään, jotka ovat pakenemalla koettaneet rauhaa etsiä. Indianivanhuksen ennustus, että “vielä kerran valkosen miehen veri virtaa valkosen miehen iekusta”, toteutuu, sillä “taistelujen villit vuoret vaativat verta aarteistaan”. — Näytelmän voimakas henki pulppuaa työväen luokan taisteluelämän pohjasta, sen runollinen muoto, johon se on puettu, saa vastakaikunsa työläisissä.

Kun “Villit vuoret” käsikirjoituksesta esitettiin viime kevännä Salman näyttämöllä Fitchburgissa, sai se osakseen yksimielisen tunnustuksen, sekä sisältönsä että teknillisen kokoonpanon vuoksi, ottamatta lukuun paria vähempiarvoista teknillistä muistutusta. Toiminnan runsaus, tapausten luontainen liittyminen toisiinsa, keskustelun lyhytsanaisuus ja lauserakenne osottavat tekijän tuntevan näyttämöllisiä vaatimuksia enemmän kuin alottelevalta kirjailijalta on totuttu tällä kirjallisuuden vaikeimmalla alalla odottamaan.

KÖYHALISTÖN NUIJA VI,

jossa on sivuja 192 ja hinta 50 senttiä, sisältää paljon muutakin luetavaa kuin Eugene Debsin keskinkertaisella käsialalla riipustetun nimi-kirjoituksen, josta niin suurta ääntä pidettiin Nuijaa reklameerattessa maailmalle. Se sisältää mm. T. H:n kirjoittaman katsauksen Eugene V. Debsin aikaisempiin elämänvaiheisiin ja toimintaan Amerikan työväenliikkeessä. Santeri Mäkelä vertailee vaikutelmia Suomen sosialidemokraattisen liikkeen ja tšekkiläisten vaatimusten välillä mainitulta liikkeeltä. Frank Westerlund kuvaa kirjoituksessa "Teollisuuden martyyyrien muistolle", sitä kauheata New Yorkin Triangle-yhtiön tehtaassa sattunutta tulipaloa, jossa 145 työllistä sai surmansa tämän vuoden maaliskuulla. Janne Hautala Suomen sosialidemokraattisen puolueen suhdetta maatalouskysymykseen. N. R. af Ursinilta on kirjoitus "Anatole Francen sosiaaliset aatteet". Selostus sosialistisen liikkeen nykyisestä tilasta eri maissa on sangen ansiokas, samoin kuin T. H:n suomennos Englannin työväenpuolueen johtajan J. Ramsay McDonaldin kirjoituksesta *Syndikalismi*, jossa kirjottaja esittää syndikalistien ja Industrial Workers of the World liiton periaatteista ja menettelytavoista mitä Raivaajassa sekä Säkenissäkin on esitetty vastoin Työmiehen viime aikoina edustamaa suuntaa, joka on pyrkinyt suositteluun mainittuina järjestöjen järjestöjen menettelytapoja köyhälistölle. Paitsi jo mainittuja, sisältää tämä Nuija vielä joukon runoja sekä suorasanaisia vähemmän huomattavia kirjoituksia ja kuvia, mm. marrask. Säkenissä ollut McNamara-juttu, runsaammin kuvitettuna. Loruksi on omistettu 10 sivua kalenteriosastolle ja muutamille tilastotiedoille. Ulkoasu, painotyö ja kuvat ovat siistiä työtä.

Viides Työmiehen kust. yhtiön kustannuksella joulumarkkinoille la-
kettu kirja on venäjänkielestä suomennettu romaani "Painajainen",
mutta siitä emme voi sen enempää mainita syystä, että teosta ei ole
meille lähetetty. Ja jopa sitä tulikin selostettua Työmiehen kustan-
nusyhtiön joulutuotteita.

Raivaajan kustannuksella ei sitävastoin kerkii joulumarkkinoille
muuta kuin

TIETOKÄSIKIRJA Amerikan suomalaisille.

Sivuja siinä on 212, hinta 60c. Sullomalla sisältö melkein liaksi
ahtaalle — esim. puolet tuosta sivuluvusta kun on painettu petiitillä —
on Tietokäsikirjaan saatu mahtumaan niin paljon tekstiä, että jos se
esim. olisi ladottu samallaistilla kirjasimilla ja samalle sivuleveydelle sekä
pitundelle kuin *Köyhälistön Nuija*, niin vaatisi Tietokäsikirjan sisältö
tilaa kokonaista 380 sivua.

Tietokäsikirja sisältää siis pienestä — käytännöllisyyttä silmällä pi-
detystä — ko'ostaan huolimatta lähes puolta enemmän luettavaa kuin
tavallisesti senkokoiset vieläpä suuremmatkin julkaisut.

Minkä arvoista on sitten Tietokäsikirjan sisältö? Vastasko se edes
lähimain sangen vaateliaalta kuulostavaa nimeänsä? Vastauksensa saa
lukija muodostaa seuraavan perusteella: Tietokäsikirjan 6 kalenteri-
sivulla on jo — paitsi tavallista almanakkaa — lueteltu toistaaata
historiallista merkkipäivää. Mainitsen niistä esimerkin vuoksi tässä
ensimmäisen ja viimeisen: "Tammikuun 1 p. v. 1863 antoi Yhdysvaltain
presidentti Lincoln julistuksen orjien vapauttamisesta. — Jouluk. 28
p. v. 1869 perustettiin Amerikassa Knight of Labor liitto, joka on
Amerikan Federation of Labor liiton — Amerikan ammattijärjestön
— edelläkävijä."

Tärkeitähän ne ovat joskus sellaisetkin tiedot työläisille — vai mitä? Seuraa sitten historiallisten merkkitapahtumien otsikolla kymmenisen petiittisivua tämäntapaisia tietoja — joista taas ensimmäinen ja viimeinen tässä esimerkin vuoksi: "1500 vuotta ennen Kristuksen syntymää tekivät Egyptissä 50,000 pyramiditoisissa työskentelevää orjaa kapiinan, joka tukahdutettiin verivirtoihin. — Vuonna 1901 perustettiin Amerikan Socialist Party, joka nykyään kantaa Amerikan sosialismin lippua ja joka todella on kehittynyt jo suurenlaiseksi ja voimakkaaksi työväenluokan puolueeksi."

Tiedot tämänluotoisista asioista ovat ei ainoastaan tärkeitä, vaan jopa tuiki välttämättömiä menestyksellisen luokkataistelun ehtona työväenluokalle.

Yhdysvaltain sosialistipuolueen ohjelmakin on paikallaan tällaisessa käsi kirjassa.

Seuraa sitten 32 sivua tilastollisia tauluja ja vertailuja mitä erilaisimmilta aloilta. Niissä kaikkivaltaitten numerojen avulla puhutaan jäävämmätöntä kieltä **sosialistipuolueen, ammattillisen liikkeen ja osuustoiminnan kehityksestä eri maissa.** Niissä osotetaan samoin numeroilla ja kumoamattomilla tosiasioilla kapitalistisen kehityksen kulku monissa kymmenissä eri muodoissaan. Oikean tosiasioihin perustuvan sosialistisen vakauksen muodostamiseksi ne kaikki ovat tarpeellisia. Muutamat noista tilastotauluista eivät tosin perustu aivan viimeisimpiin numeroihin, mutta se epäkohta ei ole ollut tällä kertaa autettavissa. Tulevana vuonna kun Yhdysvaltain tilastollinen sensus joutuu käytettäväksi, tulee tuo puutteellisuus Tietokäsikirjasta poistettua. Helppotajuisuuden ja voimakkaamman vaikutelmallisuuden vuoksi olisivat muutamat vertailut saattaneet olla havainnollisesti valaistuja ns. (diagrammeilla) kuviopiirroksilla. Tämäkin puutteellisuus vastedes tullee poistettua.

Tietokäsikirjan varsinainen kirjoitusosasto on ehdottomasti täysi-arvoista sisällöltään. Se alkaa **Aku Päivien 7** sivun pituisella runolla "Kun Aatra rupesi ajattelemaan." Siinä runollisin elävin piirtein Aatran henkistä kehitystä kerrottaessa kuvataan koko työväenluokan, Aatran laajan suvun, henkisen kehityksen kulku. Voimakkaan vaikutelman tekee tämä runo vain tavallisestikin luettuna, mutta sen vaikutus taidokkaasti lausuttuna — johon runo on erittäin sopiva — on kerrassaan tenhoava.

N. E. af Ursinin kirjoitus, **Kommunistinen Manifesti**, on melkein liiaksikin tieteellinen itse Tietosanakirjassakin, joka ei ole aijottu tieteellisten hiuksenhalkojain, vaan itse kansan, tuhansien työläisten, luettavaksi.

Köyhälistön naisten vapautustyön muutamia ääri viivoja piirtää **Sno-**men työläisnaisliikkeen tunnettu expertti **Hilja Pärssinen** tottuneella kädellään.

Ainoa iloista hymähdystä synnyttävä juttu on **Hijoppi Rotilaisen** **Kaksi** puhetta naisasiasta, jossa tätä päivän varsin vakavaksi tullutta kysymystä käsitellään humoristin leikkillisyydellä.

Käynti Perhossa, nätti kertomus Suomen sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtujan **Oskari Tokoin** eräältä vaaliagitatsionimatkalta.

Kemian saavutuksia on sitä laatua oleva kirjoitus, että niitä vain harvoin, josko milloinkaan, on julaistu tämäntapaisissa julkaisuissa Suomenkielellä. Sen kirjoittaja **Severi Alanne**, itse tunnettu eteväksi kemistiksi, selittää karsantajuisella ja etevällä, vieläpä agitaattorisella tavalla tämän kansalle vähän tunnetun, hallitustenkin taholta liian vähän kannatetun, mutta silti tieteistä tärkeimmän ja laajaperäisimmän, ihmiskunnan taloudelliseen elämään enin vaikuttavan tieteenhaaran merkitystä. Alanteen esitys kemian tihänastisista saavutuksista ja sen vastaisista mahdollisuuksista, tekee ihmisen ihan ylpeäksi niistä tulok-

aista, joilla tämä tiede jo on todistanut ihmisen herruuden luonnon yli. Se antaa myös tulevaisuuteen nähden iloisen, toivorikkaan luottamuksen ihmiskunnan kehitysmahdollisuuksista, varsinkin sen jälestä kun yhteiskunta asettaa kemian, samoin kuin muutkin edistysmahdollisuudet, kansaa vapaasti ja välittömästi palvelemaan, joka vasta voi tapahtua silloin kun yhteiskunta on sosialistinen. Vasta sosialistisessa yhteiskunnassa on kemia saavuttava varsinaisen loistokautensa, lopettaa toveri Alanne kirjoituksensa. "Materialistinen sosialismi vasta tulee asettaamaan kemian, materialistisemmän kaikista tieteenhaaroista, täydellisesti oikeaan arvoonsa."

Lukekaa materialistit, mitä merkitsee käytännössä tuo materialistisin tiede!

Katsaus sosialismin saavutuksiin eri maissa on F. J. S—än (Syrjälän) vakuuttava todistelu siitä — kuten lopussa sanotaankin — "että aika rientää eteenpäin seitsemänpeninkulman saappailla".

Suomalaisten naisten yhteiskuntapyrintöjä selostaa L. K. (Lyydi Korvola) asiantuntemuksella ja täysin sosialistisessa henkessä.

Jorman kirjoitus: "Ylimääräinen", on vauhdikas kuvaus ylimääräisten erikoisjunien kulun ja lähtövalmistusten nopeudesta sekä niistä ylellisyyksistä ja tuhlauksista, mikä ylimääräisten käyttäjille Amerikan suurkapalisteille on ominaista.

Mutta miten selviydyn minä yli 50 petiittisivua pitkästä

Yhdysvaltain, sen eri valtioiden, kuntain ja kaupunkien hallitusjärjestelmän selostuksesta. Jo yksistään tämän kirjoitelman yli satakunta alirupriikkia ottaisi tässä liian paljon tilaa. Parasta niin ollen vain ylimalkaisesti sanoa, että yksistään tämän kirjoituksen takia pitäisi Tietokäsik. saada kymmeniä tuhansia lukijoita, sen vuoksi kun mitään suomenkielistä selostelua Yhdysvaltain, vielä vähemmän sen kymmenien eri valtioiden — puhumattakaan lukemattomien kuntain ja kaupunkien — hallintojärjestelmistä ei ole olemassa. Tietokäsikirja tyydyttää siis tämän kautta kipeään välttämättömyystarpeen ja tekee tämän julkaisun todellakin nimensä arvoiseksi ja kaikille Amerikan suomalaisille, ei yksistään sosialisteille yhteiskunnalliseksi oppaaksi.

On toivottavaa ja hyvin luultavakin, että mainittu kirjoitus vastaisuudessa julaistaan, osittain täydennettynä, eri teoksena, mutta silloin siitä tavallisessa kirja-asussa paisuu lähes yhtä suuri ja kallishintainen kuin nykyinen Tietokäsikirja, jonka yhteydessä sen nyt saa lähes ilmaiseksi.

Lopussa on vielä perin tarpeellisia tietoja postilähetyksistä.

Tämä julkaisu on siis kaikin puolin nimensä arvoinen ja tulee empimättä levitämään suuremmassa määrin kuin mikään muu suomenkielinen julkaisu Amerikassa. Jos oikein arvaan ihmisten kirjallisuustuntemusta ja tarvetta, niin ei Tietokäsikirjan toinenkaan painos tule vielä riittämään kaikille halullisille.

Edellä sanottu arveluni perustuu osittain myös siihen kokemukseen, mitä Suomessa on saavutettu Tietokäsikirjan tapaisten kalenterijulkaisujen alalla. Siellä kun on viime vuosina niitä toimitettu useammalta eri taholta, kaikki suuresti levinneitä. Yksistään Suomen sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan julkaisemasta Työväen kalenterista V v. 1912 otettiin 50,000 painos ja on se tätä kirjoittaessa jo lähes loppuun tilattu. Sen arvokasta ja monipuolista sisältöä ei tila myönnä tässä lähemmin tällä kertaa selostaa.

Joulukirjallisuutta ja hyvää on siis köyhälistöllä runsaasti saatavissa, sillä paitsi edellämäinnittuja teoksia, ilmestyy vielä joukko muita joulujulkaisuja melkein jokaisen työväen kustannusvähitön toimesta. Ei ole läheskään totta työväestöön nähden se porvarillisessa maailmassa tehty havainto, että "kansamme tiedonhalu on kaikesta päättäen ny-

kyhään arveluttavan laimea", kuten eräs H. J. ruikuttaa Suomen Kirjastolehdeissä.

Kuka viitsisikään tuhjata rahaansa sellaisiin porvarillisen kirjallisuuden köyhyden todistuksiin kuin tämän kirjoituksen alkuosassa mainittu L. Onervan "Särjetyt Jumalat" ym. yhtä sisällöttömät porvariston kirjamarkkinain uutuuudet.

Sama kirjoittaja sanoo, että "minusta tuntuu kuin nykyään materialismin viima alkaisi jäädyttää aatteellisten rientojen ajajain hehku aivan arveluttavassa määrässä". Niin tuntuu minustakin. Mutta ne kustannusfirmat, joita materialismin viima on saanut sen verran järkiinsä, että osaavat kustantaa materialistista kirjallisuutta, niillä ei suinkaan ole syytä valittaa tiedonhalun taantumusta kansassamme. Sen taaskin eittämättömästi toteaa sosialistisen joulukirjallisuuden suuri paljous ja menekki.

VAPAUTTA KOHTI IV

Kun edellä oleva jo oli ladottu, saapui meille Toverin kustannuksella ilmestynyt joulujulkaisu "Vapautta kohti IV". Se on hienolla kansipiirroksella ja useilla kuvilla kaunistettu 32 sivuinen tekele ja sisältää:

Joulu, runo, kirj. Suoma Nordman; "Onko rauha ja hyvä tahto", kirj. J. T. Laasila; "Kahden menneen muistolle", runo, kirj. Aku Päiviö; "Kosketuksia työttömyydestä", kirj. Soi; "Tahtoisin", runo, kirj. Antero Saari; "Elämän murtuessa", kirj. A. N. Koskela; "Manalan lapset", runo, kirj. Erland Upari; "Äitien asema kapitalistisessa yhteiskunnassa", kirj. H. V.; "Vieläkö kärsit", runo, kirj. N. S.; "Teosofian todistukset", kirj. Matti Herneshuhta; "Vapautta kohti", runo, kirj. Erland Upari; "Miksi viettämme joulua", kirj. V. S.; "Mietelmä", runo, kirj. Mikael Rutanen; "Siteet auki", kirj. K. K—i; "Tänä päivänä", runo, kirj. Aku Päiviö; "Tietoon ja uskoon perustuva sosialismi", kirj. E. S—o; "Siskon muistolle", kirj. Rome Sävel; "Suurmiehiä", kirj. Kalle Tähtelä; "Orjan laulu", Mikael Rutanen; "Mitä sinä luot", kirj. Henry Akseli; "Toivon ovi", kirj. K. S.; "Veljille, siskoille", Antero Saari.

Tilataan osotteella "Toveri", Box 99, Astoria, Oregon. Hinta 25c.

AIRUE II

Työkansan kirjap.-yhtiön kustantama "Canadian suomalaisen työväestön joulujulkaisu", laajuudeltaan 96 sivua, hinta 25c., saapui meille vieläkin edellistä myöhemmin. Tilan puuttessa emme siitä voi mainita muuta kuin kuivan sisältöluettelon. Sen alkurunona on M. Hahlin kirjoittama "Vanki — Vapaa". Seuraa sitten Yrjö Mäkelän kirjoittama katsaus Canadian hallitusmuodon kehitykseen, josta suomalainen lukija saapi ensikertaa tietoja Canadian valtiollisesta kehityksestä. Runo Mikael Rutaselta "Valheen vanki" ja Aku Päiviöltä "Uran uurtajat". Aug. Kuusistolta hyvä kirjoitus sodasta ja sotaväen tarkotuksesta. Kirjoituksessa Canada vuosina 1910—11 selostaa Yrjö Mäkelä mainittujen vuosien tärkeimpiä tapahtumia. "Tumma täplä" niminen M. Hahlin kirjoittama "Yli- ja Ali-ihmisen" elämäntarina tuntuu tosiaankin olevan "elämän ja kuoleman filosofia" kuten siitä Raivaajaassa sanottiin.

Useita muitakin kaunokirjallisia pätkiä ja runoja ynnä kuvia lännen aarniometsistä sisältää vielä Airue. Tilausosote: Box 516, Työkansan. Port Arthur, Ont. Can.

E. S.

